

ANTITEZE

DUMITRU SOLOMON

MĂRINIMIA ȘI ZGÎRCENIA

C

cea ce n-au prea înțeles la vremea lor semianalfabeții Ceaușescu și ceea ce înțelege parcă și mai puțin actualul guvern - alcătuit, de altminteri, din specialiști autentici și doctori veritabili - este că există investiții productive și investiții neproductive, că sînt bani care dau roade și bani care merg pe apa Simbetel. Cineva calculase că suma care se pierde într-o singură zi de maximă productivitate la un mare combinat siderurgic ar fi putut asigura pentru un an întreg nevoile culturii. În plină epocă anticulturală s-au construit totuși teatre (Teatrul Național din Craiova, Teatrul Național din Tîrgu Mureș, Teatrul pentru tineret din Iași), s-au și înființat teatre (la Suceava și Rîmnicu Vilcea), au apărut foarte multe cărți de valoare care, din fericire, copleșeau ca număr "operele" celor doi sau "operele" închinete

celor doi, s-au realizat spectacole importante care depășeau ca audiență (nu și ca buget) parăzile din "Cîntarea României", au fost concerte, expoziții, premii. După cum se constată azi, banii băgați în marile combinate au lovit nu numai industria, dar și agricultura, prin cvasidesființarea clasei țărănești, și au produs doar cifre mincinoase și tumori pe trupul economiei.

Ceea ce ar trebui să înțeleagă guvernanții de azi este că banii oferți cu mai multă sau mai puțină dărnicie unor întreprinderi falimentare nu fac decît să le prelungească agonia, iar, în cele din urmă, se duc în groapa imensă pe care a alimentat-o în permanență regimul comunist.

În schimb, investițiile culturale sînt întotdeauna - cînd, firește, nu au ca scop propaganda ideologică - productive. În cultură, banii nu se pierd ci se transformă în capital spiritual. Am spus și în urmă cu ani (și n-am fost cenzurat) că un muncitor care și-a petrecut seara la un spectacol de Shakespeare sau Cehov va lucra a doua zi mai bine decît unul care și-a petrecut seara la cîrciumă. Las la o parte faptul că produsul spiritual este singurul care poate concura pe piața mondială, prin aceea că are specificitate și irepetabilitate. Perpetuarea filmelor naționale, ca și integrarea ei în spațiul internațional se fac nu prin castraveți, tablă și calculatoare Felix, ci prin cultură, ceea ce nu presupune exclusiv și neapărat cultura de export preferată a vechiului regim: dansuri folclorice, romanețe, scoarțe și circ, într-o perioadă în care nici popoarele africane cele mai primitive și mai pricajite nu mai arătau lumii doar tam-tamuri și fîldeș, ci scriitorii, poezii și teatru.

Nu mă simt în stare să judec starea, se pare deplorabilă, a bugetului guvernamental și mai ales cauzele ce au dus aici, dar magnanimitatea cu care au fost încurajate diverse întreprinderi industriale să-și trîscă încă o vreme pașii muribunzi și zgîrcenia cu care s-a picurat 0,33 la sută din buget culturii constituie nu numai o ofensă adusă celei mai importante valori a României la ora actuală - Inteligența creatoare (o spun toți, Puterea și Opoziția), dar și o dovadă uluitoare de proastă investiție.

Înțeleg reducerea la tăcere a domnului Andrei Pleșu cînd i se pune în față alternativa : restringem medicamentele ori cultura, dar nu înțeleg de ce s-a ajuns la această alternativă, cînd mai firesc și mai economic era să renunțăm din capul locului la fastul înmormîntărilor din economie. Rezultatul e că vom înmormînta, fără nici un fast, la cîmîturul săracilor muzee, monumente istorice, teatre, cărți și talente. Dacă domnul Andrei Șerban, care nu este deloc un laș, ci, dimpotrivă, un bătaios, vrea să plece de la direcția Teatrului Național, alungat de fantoma sărăciei fără lustru ce se anunță în teatrele românești, e semn că vor pleca și alții și că vom închide pe rînd porțile culturii, deschizînd cît mai larg porțile restaurantelor și barurilor.

La urma urmelor, Teatrul Național, cu oarecari amenajări, nu poate fi transformat într-un supermarket sau într-un hotel de lux ?